

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1977/78: 29

med anledning av propositionen 1977/78: 100 såvitt gäller anslag inom budgetdepartementets verksamhetsområde till personalpolitik m. m. jämte motioner

I detta betänkande behandlas i propositionen 1977/78: 100 bilaga 11 (budgetdepartementet) gjorda framställningar om anslag under dels punkterna B 13—B 19, dels punkterna E 10—E 19 samt om nya riktlinjer för den centrala statliga personalutbildningen.

I propositionsbilagans inledande översikt finns ett avsnitt om personalpolitik. I anslutning till det avsnittet tar utskottet upp fyra motioner till behandling.

1. Personalpolitik

Propositionen

I propositionens inledande översikt redovisas i korthet under rubriken Personalpolitik (s. 8—9) förslag till nya riktlinjer för den statliga personalutbildningen (se vidare under nästföljande punkt) och arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män inom statsförvaltningen. En utförligare redovisning för detta jämställdhetsarbete finns i budgetpropositionens bilaga 3, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, behandlad av utskottet i AU 1977/78: 28.

Vidare berörs möjligheterna för ersättare för ordinarie ledamot i statlig styrelse eller nämnd att få erforderlig insyn i verksamheten, t. ex. genom att delta i sammanträde även om den ordinarie ledamoten är närvarande vid sammanträdet. I sammanhanget anmäls att personalföreträdare i statlig myndighets styrelse har fått rätt att delta i handläggning av ärenden oaktat företrädaren tidigare deltagit på arbetstagar sidan i förhandlingar enligt medbestämmandelagen i samma ärenden.

Företagshälsovården avses bli utbyggd med tio nya hälsocentraler under innevarande budgetår och med ytterligare tio under nästa budgetår. Tre försöksvis bedrivna centraler, i Östersund, Motala och vid tekniska högskolan i Stockholm, har övergått i reguljär verksamhet under ledning av lokala hälsoråd.

Slutligen redovisas förhandlingsfrågor dels på medbestämmandeområdet, dels beträffande vissa under år 1977 träffade löneavtal. I detta sammanhang noterar utskottet att statens avtalsverk och de statsanställdas organisationer den 2 mars 1978 har träffat ett nytt huvudavtal, ett medbestämmandeavtal samt ett avtal om förhandlingsordning i frågor om tillsättning av vissa tjänster hos staten.

Motionerna

1977/78: 1330 av Åke Gustavsson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt redovisning för hur utbyggnaden av den statliga företagshälsovården planeras och avses bli genomförd.

1977/78: 1354 av Hans Wachtmeister (m)

I motionen yrkas att riksdagen måtte besluta att hos regeringen begära att utmärkelsen "För nit och redlighet i rikets tjänst" måtte utdelas förutom som medalj i form av lämpligt föremål av svenskt glas.

1977/78: 1653 av Erik Glimnér (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som har anförts i motionen angående borttagandet av titeln fogde i statliga tjänstetitlar.

1977/78: 1669 av Lars-Ingvar Sörenson (s) och Olle Göransson (s)

I motionen yrkas att riksdagen uttalar som statens målsättning för sin personalpolitik

1. att medverka till decentraliserade beslutsprocesser inom samtliga statliga företagsenheter så att MEL:s villkor kan uppfyllas fullt ut och så att de angivna produktionsmålen kan uppnås genom goda avvägningar mellan producenternas arbetsvilja, kunnighet och kreativitet och konsumenternas anspråk,

3. att i övrigt främja statliga anställningsvillkor så att statens ansvar som mönsterarbetsgivare kan upprätthållas och utvecklas.

Motionen behandlas beträffande yrkandet 2 av utskottet i senare sammanhang.

Utskottet

Som ovan redovisats finns i budgetpropositionen en översikt över aktuella åtgärder m. m. på den statliga personalpolitikens område. I anslutning härtill behandlas fyra motioner med personalpolitiska aspekter.

Utskottet tar först upp det yrkande som framställs i motionen 1330 av Åke Gustavsson m. fl. (s) om *skyndsamt redovisning för utbyggnaden av den statliga företagshälsovården*.

Riktlinjer för den statliga företagshälsovården drogs upp genom beslut vid 1975/76 års riksmöte (prop. 100 bilaga 2 punkt 6, AU 34 punkt 3). Beslutet innebar att det skulle inrättas åtta regionala hälsoråd med särskild regional hälsocentral för att tillgodose de mest angelägna behöven. Under de regionala hälsoråden skulle finnas lokala hälsoråd med uppgift att planera och leda ytterligare hälsocentraler inom regionen.

Statsmakternas beslut kompletteras av ett den 10 maj 1976 med de statsanställdas organisationer träffat avtal om riktlinjer för företagshälsovården.

Regionala hälsoråd har inrättats i Stockholm, Linköping, Kalmar, Malmö, Göteborg, Karlstad, Sundsvall och Umeå. Lokala hälsoråd finns vid ingången av innevarande budgetår vid tekniska högskolan i Stockholm samt i Motala och Östersund. Dessa lokala hälsoråd har övertagit tidigare, av statens personalnämnd bedriven försöksverksamhet.

Utgifterna för de regionala och lokala hälsoråden har för innevarande budgetår beräknats till 4,3 milj. kr. Dessa utgifter skall ersättas av de myndigheter m. fl. som är anslutna till centralerna. Vid behov kan medel för verksamheten förskottas från anslaget Statlig företagshälsovård, som budgetåret 1977/78 är upptaget med ett formellt belopp av 1 000 kr. (se punkten 4 nedan).

Enligt propositionen skall under innevarande budgetår inrättas tio nya hälsocentraler och under nästa budgetår ytterligare tio. Denna utbyggnadstakt för den aktuella perioden har godtagits i den föreliggande motionen. Motionärerna anser emellertid att till följd av propositionsförslaget "får de statligt anställda inte ha stora förväntningar på att få sina hälsovårdsfrågor ordnade".

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att det är angeläget med en snabb utbyggnad av de statliga hälsocentralerna. De begränsningar som finns i möjligheterna att realisera detta önskemål är emellertid inte enbart av budgetmässig natur. Man måste också ta hänsyn till bristen på läkare med utbildning i företagshälsovård. Det problemet berördes även av föredragande statsrådet i 1975/76 års proposition. Det får därför godtagas att planeringen även framgent görs i det tidsperspektiv och för riksdagen redovisas i den ordning som skett i årets budgetproposition. Med hänvisning till dessa uttalanden föreslår utskottet att motionen inte föranleder någon åtgärd.

I motionen 1669 av Lars-Ingvar Sörenson (s) och Olle Göransson (s) begärs vissa uttalanden från riksdagens sida om *statens målsättning för sin personalpolitik*.

Motionärerna kritiserar bl. a. att — vid tidpunkten för avlämnandet av motionen — något "tillfredsställande" avtal om medbestämmande för de statsanställda ännu inte har kunnat träffas. Personalpolitiken bör därför enligt motionärerna medverka till "decentraliserade beslutsprocesser inom samtliga statliga företagsenheter så att medbestämmandelagens villkor kan uppfyllas fullt ut". Det framgår av den ovan gjorda redovisningen att medbestämmandeavtal för det statliga arbetstagarområdet har träffats den 2 mars i år, dvs. efter det att motionen väcktes.

Den statliga personalpolitiken bör vidare enligt motionärerna allmänt främja statliga anställningsvillkor, så att statens ansvar som mönsterarbetsgivare kan upprätthållas och utvecklas. Bakgrunden till det yrkandet synes vara en kritisk uppfattning från motionärernas sida mot den återhållsamhet som i de senaste årens budgetproposition visats i förslagen till anslag för investeringar och personalutbyggnad på det statliga

området. Utskottet anser det mindre lämpligt att i förevarande sammanhang ta upp budgetmässiga avvägningsfrågor av så övergripande natur. Bedömningar av det slaget bör göras i samband med finansutskottets behandling av budgetpolitiken. I övrigt får konkreta förslag tas upp vid fackutskottets behandling av budgeten och i anslutning därtill väckta motioner.

Med hänsyn till det ovan anförda bör motionen 1669 i aktuella delar inte föranleda någon åtgärd.

Hans Wachtmeister (m) yrkar i motionen 1354 att *föremål av svenskt glas skall kunna delas ut som alternativ form för utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst*.

Utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst kan f. n. efter den belönades val delas ut i form av medalj eller armbandsur.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om ändrade regler för den aktuella utmärkelsen (AU 1976/77: 4 och 1977/78: 3). I de sammanhangen har utskottet hänvisat till att hithörande frågor bör lösas av staten och de anställdas organisationer tillsammans. Samma synsätt bör anläggas på den fråga som aktualiseras i motionen, vilken sålunda inte bör föranleda någon åtgärd. Om det finns intresse för en sådan ordning som motionären förslår räknar utskottet med att vederbörande statligt organ och parterna på arbetsmarknaden tar upp frågan utan riksdagens medverkan.

Erik Glimnér (c) tar i motionen 1653 upp frågan om *tjänstetiteln "fogde"*. Motionären anser att denna titel är olämplig och att den därför bör avskaffas. Utskottet konstaterar att frågan om tjänstebestämmelser numera kan bli föremål för avtal. Om titeln upplevs som en olägenhet av de berörda befattningshavarna får man räkna med att frågan tas upp av de anställdas organisationer. Kronofogdemyndigheternas framtida organisation är f. n. föremål för riksdagens prövning. Enligt vad utskottet inhämtat har i det sammanhanget inte aktualiserats någon ny tjänstebestämmelse. På grund av vad som anförts bör motionen inte föranleda någon åtgärd.

Utskottet hemställer

1. beträffande *skyndsamt redovisning för planering och genomförande av den statliga företagshälsovården* att motionen 1977/78: 1330 inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
2. beträffande *statens målsättning för sin personalpolitik* att motionen 1977/78: 1669, yrkandena 1 och 3, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
3. beträffande *svenskt glas som alternativ form för utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst* att motionen 1977/78: 1354 inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
4. beträffande *sloppande av ordet fogde i statliga tjänstetitlar* att motionen 1977/78: 1653 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

2. Den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation

Propositionen

I propositionen (s. 49—62) föreslås under angivna rubrik att riksdagen skall godkänna av föredragande statsrådet förordade riktlinjer för den centrala statliga personalutbildningen.

Utskottet

Central statlig personalutbildning bedrivs f. n. förutom av statens personalutbildningsnämnd (PUN) av statens personalnämnd, statskontoret och riksrevisionsverket. Denna utbildnings fortsatta inriktning och organisation har övervägts av personalutbildningsutredningen i ett delbetänkande (SOU 1976: 61). Propositionens förslag innebär att den centrala utbildning som bedrivs av de nämnda myndigheterna skall sammanföras till PUN när det gäller de samordnande och planerande uppgifterna. De aktuella myndigheterna kommer dock även i fortsättningen att ansvara för utbildningens fackmässiga innehåll inom sina resp. områden. Den särskilda inomverksutbildning för länsstyrelsernas räkning som bedrivs av länsstyrelsernas organisationsnämnd berörs inte av förslaget.

Den centrala personalutbildningen är f. n. kostnadsfri för de statliga myndigheterna. Enligt propositionen bör utbildningen i fortsättningen avgiftsfinansieras. Syftet härmed anges vara att underlätta för myndigheterna att prioritera mellan olika utvecklings- och rationaliseringsinsatser och motivera myndigheterna att effektivisera sin utbildningsplanering.

Propositionsförslagen utgör en modifiering av vad som ursprungligen förordats av utredningen. Denna modifiering har gjorts bl. a. med hänsyn till vad som framkommit vid remissbehandlingen. Utskottet kan biträda vad som föreslagits i propositionen. Som redan antyds i propositionen kan i sammanhanget erinras om att frågor av principiell art om personalutbildning och personalutveckling behandlas i det nyligen slutna medbestämmandeavtalet för det statliga arbetstagarområdet.

Förslagen om bl. a. avgiftsfinansiering får vissa budgetmässiga konsekvenser. Nuvarande anslag till statens personalutbildningsnämnd kan räknas ned och får den ändrade benämningen Statens personalutbildningsnämnd: Förvaltningskostnader. Ett nytt anslag, av bokföringskaraktär, föreslås bli uppfört med benämningen Statens personalutbildningsnämnd: Uppdragsverksamhet. Anslaget Viss utbildningsverksamhet föreslås bli uppräknat för att motsvara de ökade kostnader som uppstår för myndigheterna på grund av avgiftsfinansieringen av den centrala personalutbildningen. I verkligheten kommer anslaget inte att belastas med kostnader för utbildning av angivet slag. Kostnaderna kommer i stället

att falla på resp. myndighets anslag som i samband med att regleringsbrev utfärdas förstärks efter regeringens prövning i varje särskilt fall.

Medelsanvisningen under PUN:s m. fl. anslag behandlas under nästföljande punkter.

Utskottet hemställer

att riksdagen godkänner av föredragande statsrådet förordade riktlinjer för den centrala statliga personalutbildningen.

3. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 13—B 19 (s. 46—66) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar

1. till *Statens avtalsverk* ett förslagsanslag av 20 234 000 kr.,
2. till *Statens personalpensionsverk* ett förslagsanslag av 38 217 000 kr.,
3. till *Statens personalbostadsdelegation* ett förslagsanslag av 858 000 kr.,
4. till *Statens personalutbildningsnämnd: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 5 434 000 kr.,
5. till *Statens personalutbildningsnämnd: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
6. till *Statens personalnämnd* ett förslagsanslag av 27 080 000 kr.,
7. till *Statens förhandlingsråd* ett förslagsanslag av 2 244 000 kr.

4. Diverse

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 10—E 19 (s. 121—128) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar

1. till *Avlöningar till personal på indragningsstat m. m.* ett förslagsanslag av 60 000 kr.,
2. till *Viss utbildningsverksamhet* ett reservationsanslag av 10 528 000 kr.,
3. till *Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering* ett förslagsanslag av 38 000 000 kr.,
4. till *Statlig företagshälsovård* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
5. till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* ett förslagsanslag av 750 000 kr.,
6. till *Viss förslagsverksamhet m. m.* ett förslagsanslag av 200 000 kr.,
7. till *Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.* ett förslagsanslag av 1 000 000 000 kr.,

8. till *Förberedelser för omlokalisering av statlig verksamhet* ett förslagsanslag av 11 200 000 kr.,
9. till *Statlig personaladministrativ informationsbehandling* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
10. till *Jämställdhet inom statsförvaltningen* ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

Stockholm den 30 mars 1978

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

EVA WINTHER

Närvarande: Eva Winther (fp), Bengt Fagerlund (s), Jan-Ivan Nilsson (c), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson i Simrishamn (s), Filip Fridolfsson (m), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Anna-Greta Leijon (s), Rune Johnsson i Mölndal (c), Sune Johansson (s) och Lars Ulander (s).

